

به نام یگانه خالق، هستی

۱۳۸۳
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی مهر البرز
(غیردولتی - غیرانتفاعی)

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

موسسه آموزش عالی مهر البرز

شناسایی و تعیین فاکتورهای کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه

یادگیری الکترونیکی

مطالعه موردی: موسسه آموزش عالی مهر البرز

نگارش: سپیده کیا زال

استاد راهنما: دکتر خدایار ابیلی

استاد مشاور: دکتر رحیم عبادی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته مدیریت صنعتی

تابستان ۱۳۹۲

فرم تصویب پایان نامه توسط هیات داوران

موسسه آموزش عالی مهربرز

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۳۹۲/۰۸/۲۶

شماره: ۱۱۰۲/۱۴۹۳

گزارش دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

(نسخه دانشجوی)

به : معاون آموزشی

از: گروه مدیریت صنعتی

نام و نام خانوادگی دانشجوی: سپیده کیا زال

شماره دانشجویی: ۸۹۲۱۳۳۰۱۴

گرایش: تولید پیشرفته

شماره درس پایان نامه: ۵۵۱۳۱

تعداد کل واحد پایان نامه: ۴

تعداد واحد دروس جبرانی: ۲

نتیجه نهایی دفاع: قبول رد

نمره درس پایان نامه (به عدد): ۲۰

نمره درس پایان نامه (به حروف):

عنوان پایان نامه: شناسایی و تعیین فاکتورهای کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی مطالعه موردی

موسسه آموزش عالی مهر البرز

اعضای هیئت داوران پایان نامه:

۱. آقای دکتر ابیلی

(استاد راهنما)

امضاء

۲. آقای عبادی

(استاد مشاور)

امضاء

۳. آقای دکتر شنبه زاده

(استاد داور)

امضاء

مدیر گروه
نام و نام خانوادگی / امضاء

نمره کسر شده: -----

ندارد

دارد (جریمه تاخیر در ارائه فرم ها) : دارد

نمره افزوده شده: -----

ندارد

دارد (ارائه مقاله از پایان نامه) : دارد

نمره نهایی پایان نامه:

نمره به عدد: ۲۰

نمره به حروف:

نظر کارشناس آموزش: درج نمره به صورت عددی خواهد بود

توضیحات:

کارشناس

نمره مذکور مورد تایید است

معاون آموزشی

تاریخ آخرین به روزرسانی ۸۹/۱۱/۹

فرم اصالت اثر

تاریخ: ۱۳۹۲/۱۰/۰۱

شماره: ۱۱۰۱/۱۸۱۱

پیوست: ندارد

۱۳۸۳
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی مهربرز
(غیردولتی - غیرانتفاعی)

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
موسسه آموزش عالی مهربرز

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب سپیده کیازال متعهد می‌شوم که مطالب مندرج در این پایان‌نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پژوهش از آن‌ها استفاده شده است، مطابق مقررات ارجاع داده‌شده و در فهرست منابع و مأخذ ذکر گردیده است. این پایان‌نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادرشده توسط دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به موسسه آموزش عالی مهربرز می‌باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء

به نام آنکه هستی نام ازویافت

فلک جنبش، زمین آرام ازویافت

شکر و قدردانی

خداوند مهربان را شکر کنم که به من این لطف را عطا فرمود تا زیر سایه بزرگان علم و ادب در پناه ای روبرو به دنیای بزرگ دانش بکشایم و این را وظیفه خطیر

خود می دانم که از تمامی عزیزانی که در تمام این کار پژوهشی من ریاوری نمودند شکر و قدردانی نمایم.

شکر ویژه خود را تقدیم به استاد محترم و بزرگوارم راهبانی پایان نامه، جناب آقای دکتر ایللی تقدیم می نمایم که با صبوری بسیار، مهربانی و درازن بهمراه

راهبانی و راه کشای من در تکمیل پژوهش بودند.

سپاس بی کران خود را تقدیم استاد مشاوره دلسوز و ارجمندم، جناب آقای دکتر عبادی که با کفایت و نغز خود مرا در تصحیح مسیریافتن راه درست در این

پایان نامه رهنمود فراوان نمودند.

و باتقدیر از استاد محترم و عزیز، جناب آقای دکتر شنبه زاده که وقت گران بهای خود را بجهت خواندن پایان نامه من صرف کرد و بنده را از

نظرات ارزشمند خود بهره مند کرد، سپاسگزاری می‌نمایم.

از سرکار خانم دکتر الفت، ریاست محترم دانشگاه، جناب آقای دکتر شامی زنجانی، جناب آقای دکتر ترکستانی، جناب آقای دکتر روحانی،

جناب آقای دکتر شاه حسینی و کلیه اساتید محترم دانشگاه که بنده را راهنمایی فرمودند و کلیه کالکتنان محترم، دستیاران محترم و... تشکر ویژه دارم.

همچنین لازم دانستم از زحمات دوستان عزیزم که زحمت پر کردن پرسشنامه را مبذول داشتند سپاسگزاری می‌نمایم.

و در پایان، پرورش خود را تقدیم به روح شادوان پدر عزیزم و مادر دلسوز و عزیزتر از جانم می‌نمایم، به خاطر سخنانی که از کهنه علم، ادب و اخلاق

خود من را سیراب کرد و سخنانی که از ایشان دریغ نمودم.

چکیده

هدف اصلی در این پژوهش، شناسایی و تعیین فاکتورهای کلیدی موفقیت نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز است. بر اساس نتایج استخراج شده از ادبیات پژوهش، چارچوب نظری تدوین و فاکتورهای کلیدی موفقیت در غالب فاکتورهای سازمانی، مدیریتی، تکنولوژی، تربیتی، محیطی، ارتباطی، پشتیبانی، ارزیابی، سواد اطلاعاتی، انگیزشی و رضایتی شناسایی شدند. روش تحقیق در پژوهش حاضر از نوع کمی و ابزار گردآوری داده های کمی استفاده از پرسشنامه در غالب دو پرسشنامه خبرگان و پرسشنامه دوم در غالب دو پرسشنامه مجزا برای استادان، دستیاران و دانشجویان می باشد؛ پایایی پرسشنامه ها به ترتیب با ضریب آلفای کرونباخ ۰,۷۶، ۰,۷۷ و ۰,۹۱ مورد تأیید قرار گرفت. پس از جمع آوری داده ها، برای آزمون فرضیه ها و کشف و شناسایی روابط بین فاکتورها از تحلیل عاملی تأییدی استفاده می شود. از آنجایی که با توجه به نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، توزیع ما نرمال تشخیص داده شد. به منظور بررسی رابطه علی بین متغیرهای پژوهش و بررسی تناسب داده های مشاهده شده با چارچوب مفهومی پژوهش، فرضیه های پژوهش با استفاده از مدل معادلات ساختاری نیز آزمون شدند. نتایج حاصل شاخص های برازندگی چارچوب پژوهش را مورد تأیید قرار می دهند. و آزمون معناداری نشان می دهد که تمامی روابط میان فاکتورها مورد تأیید قرار می گیرد، از این رو این فرضیات مورد تأیید قرار می گیرند. نتایج حاصل از اولویت بندی فاکتورها با استفاده از آزمون فریدمن نشان داد، اثرگذاری هریک از فاکتورها بر نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی به ترتیب عامل تکنولوژی، ارتباطی، ارزیابی، رضایتی، انگیزشی، مدیریتی، سواد اطلاعاتی، پشتیبانی، سازمانی، تربیتی، محیطی است که این نتیجه نشان دهنده اهمیت تکنولوژی در این پژوهش نسبت به فاکتورهای دیگر می باشد و در سطح بعدی فاکتورهای ارتباطی، ارزیابی، رضایتی و انگیزشی از نظر اهمیت در رتبه دوم قرار دارند و فاکتورهای دیگر از نظر اهمیت در رتبه پایین تری نسبت به دیگر متغیرها قرار دارند.

واژگان کلیدی

فاکتورهای کلیدی موفقیت^۱، نظام یکپارچه^۲، یادگیری الکترونیکی^۳، دانشگاه مهرالبرز^۴.

^۱ KSF: Key Success Factors

^۲ IS: Integrated System

^۳ E-L: Electronic Learning

^۴ MAU: Mehralborz University

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش

۱-۱-مقدمه	۲
۲-۱-بیان مساله	۳
۳-۱-ضرورت و اهمیت پژوهش	۳
۴-۱-هدف اصلی پژوهش	۴
۴-۱-۱-اهداف فرعی پژوهش	۵
۵-۱-فرضیات پژوهش	۵
۶-۱-تعریف متغیرهای پژوهش	۶
۶-۱-۱-فاکتورهای کلیدی موفقیت	۶
۶-۱-۲-یادگیری الکترونیکی	۶
۶-۱-۳-نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی	۷
۶-۱-۴-موسسه آموزش عالی مهرالبرز	۷
۷-۱-خلاصه فصل اول	۸

فصل دوم: ادبیات پژوهش

۱-۲-مقدمه	۱۰
بخش اول: یادگیری الکترونیکی	۱۱
۲-۲-سیر تکامل یادگیری الکترونیکی	۱۱
۳-۲-مفهوم یادگیری الکترونیکی	۱۲
۴-۲-انواع یادگیری الکترونیکی	۱۳
۵-۲-مزایای یادگیری الکترونیکی	۱۴
۶-۲-نارسایی های یادگیری الکترونیکی	۱۶
۷-۲-اجزای اساسی یادگیری الکترونیکی	۱۶
۸-۲-اجزای تکنیکال یادگیری الکترونیکی	۱۸
۸-۲-۱-سیستم مدیریت یادگیری الکترونیکی (LMS)	۱۸
۸-۲-۲-سیستم مدیریت محتوای الکترونیکی (LCMS)	۱۹
۹-۲-یادگیری الکترونیکی در دانشگاه ها	۲۰
۹-۲-۱-یادگیری الکترونیکی در دانشگاه های خارج از ایران	۲۰
۹-۲-۲-یادگیری الکترونیکی در دانشگاه های ایران	۲۳
۱۰-۲-مدلهای یادگیری الکترونیکی	۲۷
بخش دوم: فاکتورهای کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی	۳۱
۱۱-۲-مفهوم فاکتورهای کلیدی موفقیت	۳۲
۱۲-۲-فاکتورهای کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی در پژوهش ها	۳۳

۱۳-۲-فاکتورهای کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی الکترونیکی	۳۸
۱۴-۲-جمع بندی فاکتورهای کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی	۴۳
بخش سوم : نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی	۴۹
۱۵-۲-مفهوم نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی	۴۹
۱۶-۲-انواع و اشکال یکپارچه کردن نظام یادگیری الکترونیکی	۵۱
۱۷-۲-تاریخچه نظام یکپارچه یادگیری	۵۲
۱۸-۲-ضرورت و اهمیت نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی	۵۳
۱۹-۲-ویژگی های نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی	۵۶
بخش چهارم : دانشگاه مهرالبرز	۵۶
۲۰-۲-تاریخچه دانشگاه مهرالبرز	۵۶
۲۱-۲-تاریخچه فاکتورهای کلیدی موفقیت و مدل فعلی مورد استفاده در مهرالبرز	۵۸
۲۲-۲-چارچوب نظری پژوهش	۵۹
۲۳-۲-خلاصه فصل دوم	۶۲
فصل سوم: روش پژوهش	
۱-۳- مقدمه	۶۵
۲-۳- روش پژوهش	۶۵
۳-۳-قلمرو پژوهش	۶۵
۱-۳-۳-قلمرو موضوعی پژوهش	۶۵
۲-۳-۳-قلمرو زمانی پژوهش	۶۵
۳-۳-۳-قلمرو مکانی پژوهش	۶۵
۴-۳-روش جمع آوری داده ها	۶۶
۵-۳-جامعه آماری تحقیق	۶۷
۶-۳-نمونه آماری	۶۸
۱-۶-۳-روش نمونه گیری	۶۸
۲-۶-۳-محاسبه حجم نمونه	۶۸
۷-۳-مراحل گردآوری داده ها	۶۹
۸-۳-ابزار گردآوری داده ها	۶۹
۹-۳-روایی و پایایی ابزار اندازه گیری پژوهش	۷۰
۱-۹-۳-تعیین روایی ابزار پژوهش	۷۰
۲-۹-۳-تعیین پایایی ابزار پژوهش	۷۰
۱۰-۳-روش تجزیه و تحلیل داده ها	۷۲
۱۱-۳- خلاصه فصل سوم	۷۲

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۷۴	۴-۱- مقدمه
۷۴	۴-۲- تحلیل توصیفی داده های مرحله اول پژوهش
۷۴	۴-۲-۱- ویژگی های جمعیت شناختی خبرگان
۷۶	۴-۳- تحلیل توصیفی داده های مرحله دوم پژوهش
۷۶	۴-۳-۱- ویژگی های جمعیت شناختی استادان، دستیاران و مسئولین
۷۷	۴-۳-۲- ویژگی های جمعیت شناختی دانشجویان
۷۹	۴-۴- تحلیل استنباطی داده های مرحله دوم پژوهش
۷۹	۴-۴-۱- تحلیل عاملی تاییدی متغیرهای پژوهش
۸۰	۴-۴-۲- تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم پرسشنامه دانشجویان
۸۱	۴-۴-۳- تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم پرسشنامه استادان، مسئولین و دستیاران
۸۳	۴-۴-۴- بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها
۸۴	۴-۴-۵- آزمون فرضیه ها با استفاده از روابط ساختاریافته خطی
۸۵	۴-۵- نتیجه آزمون

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۸۸	۵-۱- مقدمه
۸۸	۵-۲- مروری بر مساله پژوهش
۸۸	۵-۳- نتایج حاصل از بررسی پژوهشهای پیشین
۹۲	۵-۴- نتایج حاصل از مرحله اول پژوهش
۹۵	۵-۵- نتایج حاصل از مرحله دوم پژوهش
۹۵	۵-۶- جمع بندی نتایج حاصل از فرضیات یا سوالات
۹۷	۵-۷- نتیجه گیری، بحث و مقایسه
۹۷	۵-۸- پیشنهادات
۹۷	۵-۸-۱- پیشنهادات اجرایی برای نظام یادگیری الکترونیکی
۹۸	۵-۸-۲- پیشنهادات برای انجام پژوهشهای آینده
۹۸	۵-۸-۳- پیشنهادات اجرایی برای موسسه آموزش عالی مهرالبرز
۹۹	۵-۹- محدودیت های پژوهش
۱۰۰	منابع و مراجع

پیوست ها و ضمائم

۱۰۸	پیوست شماره ۱: پرسشنامه های پژوهش
-----	-----------------------------------

فهرست جداول

۱۵	جدول ۱-۲- مزایای یادگیری الکترونیکی
۱۶	جدول ۲-۲- نارسایی های یادگیری الکترونیکی

جدول ۲-۳- دسته بندی عوامل کلیدی موفقیت در یادگیری الکترونیکی (حسن امامی، ۱۳۸۷). ۳۸.	۳۸
جدول ۲-۴- فاکتورهای کلیدی موفقیت موجود در اسناد راهبردی و پژوهشهای مرتبط با دانشگاه های خارجی الکترونیکی..... ۳۹.	۳۹
جدول ۲-۵- جمع بندی فاکتورهای کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی (به ترتیب سال انجام پژوهش)..... ۴۳.	۴۳
جدول ۲-۶- فاکتورهای کلیدی موفقیت نهایی استخراج شده از ادبیات پژوهش..... ۵۹.	۵۹
جدول ۳-۱- آزمون پایایی پرسشنامه اول..... ۷۱.	۷۱
جدول ۳-۲- آزمون پایایی پرسشنامه دوم (استادان، مسئولین و دستیاران)..... ۷۲.	۷۲
جدول ۳-۳- آزمون پایایی پرسشنامه دوم (دانشجویان)..... ۷۳.	۷۳
جدول ۴-۱- ویژگی های جمعیت شناختی خبرگان..... ۷۴.	۷۴
جدول ۴-۲- ویژگی های جمعیت شناختی استادان، دستیاران و مسئولین..... ۷۶.	۷۶
جدول ۴-۳- ویژگی های جمعیت شناختی دانشجویان..... ۷۷.	۷۷
جدول ۴-۴- راهنمای شناسایی علائم اختصاری متغیرها..... ۷۹.	۷۹
جدول ۴-۵- توزیع نرمال متغیرها..... ۸۳.	۸۳
جدول ۴-۶- شاخص های برازندگی مدل مفهومی پژوهش..... ۸۵.	۸۵
جدول ۴-۷- نتایج فرضیه ها..... ۸۶.	۸۶
جدول ۵-۱- فاکتورهای استخراج شده از ادبیات پژوهش در غالب پرسشنامه خبرگان..... ۸۹.	۸۹
جدول ۵-۲- فاکتورهای استخراج شده از نتایج پرسشنامه خبرگان..... ۹۲.	۹۲

فهرست اشکال و نمودارها

شکل ۱-۱- مراحل کلی انجام پژوهش..... ۸.	۸
شکل ۱-۲- اجزای اساسی یادگیری الکترونیکی..... ۱۷.	۱۷
شکل ۲-۲- اجزای تکنیکال یادگیری الکترونیکی..... ۱۸.	۱۸
شکل ۳-۲- مدل یادگیری مبتنی بر نیاز..... ۲۹.	۲۹
شکل ۴-۲- چارچوب یادگیری الکترونیکی (خان، ۲۰۰۵)..... ۵۹.	۵۹
نمودار ۱-۴- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت خبرگان از نظر جنسیت..... ۷۵.	۷۵
نمودار ۲-۴- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت خبرگان از نظر میزان سابقه یادگیری الکترونیکی..... ۷۵.	۷۵
نمودار ۳-۴- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت خبرگان از نظر سن..... ۷۵.	۷۵
نمودار ۴-۴- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت استادان، مسئولین و دستیاران از نظر جنسیت..... ۷۷.	۷۷

نمودار ۴-۵- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت استادان، مسئولین و دستیاران از نظر میزان سابقه یادگیری الکترونیکی.....	۷۷
نمودار ۴-۶- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت استادان، مسئولین و دستیاران از نظر سن.....	۷۷
نمودار ۴-۷- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت دانشجویان از نظر جنسیت.....	۷۸
نمودار ۴-۸- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت دانشجویان از نظر میزان سابقه یادگیری الکترونیکی.....	۷۸
نمودار ۴-۹- نمودار فراوانی مربوط به وضعیت دانشجویان از نظر سن.....	۷۹
نمودار ۴-۱۰- مدل تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم پرسشنامه دانشجویان با استفاده از تحلیل عاملی در حالت استاندارد	۸۰
نمودار ۴-۱۱- مدل تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم پرسشنامه دانشجویان با استفاده از تحلیل عاملی در حالت معنی داری.....	۸۱
نمودار ۴-۱۲- مدل تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم پرسشنامه استادان، مسئولین و دستیاران در حالت استاندارد.....	۸۲
نمودار ۴-۱۳- مدل تحلیل عاملی تاییدی مرتبه دوم پرسشنامه استادان، مسئولین و دستیاران در حالت معنی داری.....	۸۲
نمودار ۴-۱۴- اندازه گیری مدل کلی و نتایج فرضیه ها در حالت استاندارد.....	۸۴
نمودار ۴-۱۵- اندازه گیری مدل کلی و نتایج فرضیه ها در حالت معنی داری.....	۸۵

فصل اول

کلیات پژوهش

کلیات پژوهش

در فصل اول، به تشریح کلیات پژوهش شامل مقدمه، بیان مساله، ضرورت و اهمیت، اهداف و فرضیات، تعریف اصطلاحات و متغیرها پرداخته می شود. در فصل دوم، ادبیات پژوهش ارائه و چارچوب نظری تدوین می شود. فصل سوم به روش پژوهش و فصل چهارم به تجزیه و تحلیل داده ها، بازنگری چارچوب نظری و ارائه چارچوب نهایی پژوهش و اعتبارسنجی آن اختصاص داده می شود. در فصل پنجم که فصل آخر این پژوهش محسوب می شود، به بررسی سوالات پژوهش، بحث و نتیجه گیری، پیشنهادهای کاربردی و محدودیتهای پژوهش پرداخته خواهد شد.

۱-۱- مقدمه

فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدت زمان کوتاهی که از پیدایش آن می گذرد، توانسته است تغییرات فراوانی را در نحوه زندگی بشر به وجود آورد. یکی از بسترهایی که سهم عمده ای از این تغییرات را به خود اختصاص داده است، یادگیری است. یادگیری مبتنی بر فناوری نوین اینترنت، با تغییرات بنیادینی که در مفاهیم یادگیری سنتی ایجاد کرده است، توانسته است بسیاری از ناکارآمدی های سیستمهای سنتی یادگیری را رفع کرده و دگرگونی های اساسی در یادگیری به وجود آورد. به تدریج و با رشد سریع اینترنت، یادگیری الکترونیکی در جوامع مختلف مرسوم تر شده است و حرکت از اقتصاد مبتنی بر محصول به اقتصاد مبتنی بر دانش، افزایش تقاضا برای کارکنان دانش^۱ را به دنبال داشته است [۱]؛ تا جایی که موسسات آموزشی و دانشگاهها با امکانات محدود خود قادر به پاسخگویی به این نیاز نبوده اند، لذا در کنار یادگیری سنتی به ارائه دوره های الکترونیکی روی آورده اند [۲]. این نوع یادگیری به عنوان یکی از کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات با بسیاری از برنامه های دانشگاهی یکپارچه شده است [3]؛ دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی الکترونیکی در عین استفاده از مزایای یادگیری به شیوه الکترونیکی با مشکلات بیشماری در به دست آوردن راهبردهای موفق شامل تحویل، اثربخشی و پذیرش دوره ها روبرو می شوند [6]. یکی از راه های مقابله با چنین چالش هایی، شناسایی عواملی است که در موفقیت سیستم های یادگیری الکترونیکی نقش حیاتی دارند. تحقق فاکتورهای کلیدی موفقیت، برای دستیابی به موفقیت الزامی است. این فاکتورها عوامل محدود قابل کنترل و قابل سنجش می باشند [3]. در این پژوهش، با توجه به روند رو به رشد شیوه های یادگیری الکترونیکی، سعی شده تا عوامل تاثیرگذار بر اثربخشی یادگیری الکترونیکی شناسایی شود و با شناسایی این فاکتورهای کلیدی موفقیت و تعیین وزن و میزان اهمیت هر یک از آنها، رویکردی برای یکپارچگی عملکرد یادگیری الکترونیکی به مدیران دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی الکترونیکی به ویژه جامعه مورد مطالعه که موسسه آموزش عالی مهرالبرز است، ارائه گردد تا به آنها در شناسایی نقاط قوت و ضعف سیستم های یادگیری الکترونیکی کمک کند و درک کنند به

^۱ knowledge workers

چه میزان به اهدافشان در راستای به کارگیری یادگیری الکترونیکی دست یافته‌اند و کجا نیاز به تطبیق، بهبود یا تغییر وجود دارد.

۱-۲- بیان مساله

علل اصلی به وجود آورنده مساله در پژوهش حاضر، این است که در طی سالهای گذشته، دانشگاه مهربرز با بهره مندی از مدل یادگیری الکترونیکی بدرول خان^۱، مولفه های یادگیری الکترونیکی را در هشت عنوان پیاده سازی نموده است و اینک با تجربه بیش از هفت سال از اجرای این مدل آموزشی، گسترش نظامهای یادگیری الکترونیکی در بسیاری از دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی الکترونیکی و پیشرفت روزافزون یادگیری الکترونیکی در هزاره سوم و عصر دیجیتال، جهت رویایی مثبت با تحولات پرشتاب و پیچیده، لازم است اولاً تمامی فاکتورهای کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی که در مدل‌های مورد استفاده در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی الکترونیکی، در کتابها، مقالات، پایان نامه ها، سایر پژوهشها و در مدل فعلی موسسه آموزش عالی الکترونیکی مهربرز وجود دارد، شناسایی و بازبینی شود، ثانیاً یک مقایسه علمی بین فاکتورهای مطلوب و مناسب یک نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی که به صورت تئوریک در مدل یادگیری الکترونیکی بدرول خان بیان شده و آنچه در مهربرز در سالهای گذشته به صورت عملی انجام شده است، صورت پذیرد و بر این اساس، بررسی شود که آیا دانشگاه مهربرز با به کارگیری این مدل، تمامی فاکتورها را متناسب با این مدل و به صورت کامل در دانشگاه مورد استفاده قرار داده است و کدامیک از این فاکتورهای کلیدی موفقیت دارای اولویت بالاتری در جهت بهبود و ارتقاء کیفیت نظام آموزشی مهربرز دارد و در کدام فاکتورها نیاز به اصلاح، تغییر، جایگزینی و یا اضافه کردن فاکتورهایی به فاکتورهای کلیدی موفقیت فعلی و به روزرسانی مدل خود دارد.

۱-۳- ضرورت و اهمیت پژوهش

امروزه توجه به فناوری اطلاعات به عنوان بستر و ابزاری مهم برای رشد و توسعه، زیر بنای حرکت جوامع و نسل آینده در اغلب زمینه ها به شمار می رود و عمق تاثیرات فناوری اطلاعات به گونه ای است که نادیده گرفتن آن منجر به از دست دادن جایگاه جهانی در عرصه های جدید خواهد شد و نقش پر اهمیت آن در عرصه های مختلف بر هیچ کس پوشیده نیست. این پژوهش از این حیث حائز اهمیت است که یادگیری نیز یکی از مباحثی است که توسط فناوری اطلاعات دستخوش تغییرات زیادی شده است. در چنین شرایطی، روش های سنتی یادگیری که در حال حاضر گذشته اجرا می شد، به تنهایی پاسخگوی حرکت سریع علم و دانش و تغییر مداوم نیازهای جوامع در دنیای انفورماتیک نخواهد بود و سوادآموزی الکترونیکی به جای سوادآموزی متعارف به عنوان یک راهکار برای گذر به جامعه اطلاعاتی مطرح شده است [1]. از این رو در کشور ما نیز به

^۱ Badrul Khan

منظور پاسخگویی به تقاضای روزافزون داوطلبان ورود به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی یادگیری به شیوه الکترونیکی بیش از پیش گسترش یافته است [۲]. یادگیری الکترونیکی با کیفیتی مطلوب خاستگاه آینده جهانی در آموزش عالی می باشد که به واسطه توسعه و گسترش یادگیری مستمر از طریق توانمندسازی یادگیرندگان، حذف موانع زمانی و مکانی و ضرباهنگ یادگیری، منادی آینده ای بهتر در زمینه آموزش و یادگیری می باشد [3]. با توجه به توضیحات بالا، جهت توسعه روز افزون یادگیری الکترونیکی، دغدغه اصلی تمامی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی الکترونیکی، از جمله موسسه آموزش عالی الکترونیکی مهربرز به روز رسانی مدل خود با مدل های روز دنیا و شناسایی و بازبینی فاکتورهای کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی در جهت رفع مسائل و مشکلات و مقابله با آنهاست. بنابراین این مساله اهمیت می یابد که فاکتورهایی که کمک به موفقیت بیشتر نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی کرده اند شناسایی، و بررسی گردد که سهم و مشارکت هر عامل تا چه اندازه حیاتی و حساس می باشد تا در جهت رفع مشکلات گامهای مفیدی برداشته شود. در این پژوهش، ابتدا فاکتورهای کلیدی موفقیت با بررسی نتایج تحقیقات و مقالات سایر پژوهشگران و مدلهایی که اکنون در دانشگاه ها و موسسات آموزشی عالی الکترونیکی دیگر مورد استفاده قرار می گیرد، شناسایی، استخراج و فاکتورهای کلیدی موفقیت در غالب یک چارچوب نظری جمع بندی میگردد، در ادامه پژوهش با استفاده از ابزار پژوهش، فاکتورهایی که دارای اولویت بالایی برای موفقیت نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی هستند شناسایی و با ترکیب آنها، فاکتورهایی شناسایی می گردد تا بتوان با به روز رسانی و رفع کمبودهای فاکتورهای موجود در مدل قبلی مهرالبرز، به افزایش کیفیت عملکرد دانشگاه کمک کرد. از نکات دیگری که ضرورت و اهمیت این پژوهش را بیشتر آشکار می کند این است که در عصر کنونی که عصر مجازی و انقلاب دیجیتال نام گرفته است، توسعه یادگیری الکترونیکی یک ضرورت جهانی در جامعه است. این نوع یادگیری با اینکه هنوز زمان رشد خود را می گذراند، بر مدلهای آموزشی در سراسر دنیا تاثیر گذاشته است. در بحث کلان، دیری نخواهد پایید تا این تاثیر بر ابعاد مختلف یادگیری حرفه ای بین المللی چهره موثر خود را به عنوان یک انقلاب آموزشی به نمایش بگذارد. بنابراین تغییرات سریعی که در پارادایم های حوزه یادگیری صورت گرفته است، باعث شده است که در آموزش عالی سخن از بهسازی و بهبود مستمر فرآیند یادگیری و به خصوص یادگیری الکترونیکی بسیار به میان بیاید [5]. و شناسایی و درک کامل فاکتورهای کلیدی موفقیت برای جلوگیری از شکستهای بعدی و ایجاد پشتوانه نظری هرچه بیشتر برای نظام یادگیری الکترونیکی، ضرورت و اهمیت اصلی انجام این تحقیق را نمایان می سازد.

۱-۴- هدف اصلی پژوهش

هدف از این تحقیق، شناسایی و تعیین فاکتورهای کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ است.

۱-۴-۱-اهداف فرعی پژوهش

- بررسی میزان اهمیت فاکتور سازمانی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور مدیریتی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور تکنولوژی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور سواد اطلاعاتی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور تربیتی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور محیطی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور ارتباطی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور پشتیبانی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور ارزیابی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور انگیزشی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز
- بررسی میزان اهمیت فاکتور رضایتی به عنوان یک فاکتور کلیدی موفقیت در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در موسسه آموزش عالی مهرالبرز

۱-۵-فرضیات پژوهش

- فاکتور سازمانی با یادگیری الکترونیکی تا چه میزان دارای اهمیت (رابطه مثبت) دارد.
- فاکتور مدیریتی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.
- فاکتور تکنولوژی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.
- فاکتور سواد اطلاعاتی با یادگیری الکترونیکی مثبت دارد.
- فاکتور تربیتی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.

- فاکتور محیطی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.
- فاکتور ارتباطی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.
- فاکتور پشتیبانی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.
- فاکتور ارزیابی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.
- فاکتور انگیزشی با یادگیری الکترونیکی رابطه مثبت دارد.
- فاکتور رضایتی با یادگیری الکترونیک رابطه مثبت دارد.

۱-۶- تعریف متغیرهای پژوهش

۱-۶-۱- فاکتورهای کلیدی موفقیت^۱

یکی از مهمترین تعاریف فاکتورهای کلیدی موفقیت مربوط به روکارت است؛ وی مفهوم فاکتورهای کلیدی موفقیت سازمان را بیان و آن را چنین تعریف می نماید: " حوزه های محدودی اگر در نتایج به سرانجام برسند، کارآئی رقابتی موفقیت آمیزی را برای سازمان تضمین خواهند کرد. این حوزه های فعالیت بایستی بطور دائم توسط مدیریت مراقبت و محافظت شوند. " [54]. در تعریف دیگری، برونو و لیدکر^۲ اظهار می دارند که فاکتورهای کلیدی موفقیت عبارتند از مشخصه ها، شرایط یا متغیرهایی که اگر درست مدیریت شوند می توانند اثر قابل ملاحظه ای بر موفقیت موضع رقابتی سازمان داشته باشند [55]. همچنین، پینتو و اسلوین^۳ عوامل کلیدی موفقیت را عواملی می دانند که به طور قابل ملاحظه ای شانس اجرای پروژه ها را بهبود می بخشند. در این روش شناسی، با استفاده از پرسشنامه ها و همچنین مرور مدارک، بر روی هسته اصلی مطالب متمرکز شده و عوامل کلیدی موفقیت شناسایی و استخراج می شوند [56]. در حوزه مدیریت استراتژیک، تعریف عوامل کلیدی موفقیت از جامعیت بیشتری برخوردار بوده و نشان دهنده یک پیوند ایده آل بین شرایط محیطی و مشخصه های کسب و کار است [57].

۱-۶-۲- یادگیری الکترونیکی^۴

یادگیری الکترونیکی مفهومی است بیانگر بکارگیری فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی در فرآیند یادگیری. به عبارت دیگر محتوای دوره آموزشی با استفاده از انتقال متن، صدا و تصویر به فراگیر ارائه می شود تا با بهره گیری از ارتباط دو سویه بین فراگیران و اساتید یا بین خود فراگیران، استفاده از

^۱ KSF (Key Success Factors)

^۲ Bruno & Leidecker

^۳ Pinto & Slevin

^۴ E-I (Electronic Learning)

دوره های آموزشی هر مکان و در هر زمانی میسر می شود. یادگیری الکترونیکی به صورت دوره های همزمان^۱ یا غیر همزمان^۲ ارائه می شود. در یادگیری همزمان همه کاربران به طور مستقیم از طریق ابزارهای فناوری مانند چت، ویدیوکنفرانس و فضاهای کلاس مجازی با یکدیگر در ارتباطند، در حالی که در یادگیری ناهمزمان، ارتباط از طریق محتوا، انجمن ها، تکالیف، پست الکترونیکی، ارتباط آموزشی با تاخیر برقرار می شود. در اصل، یادگیری الکترونیکی را می توان به عنوان ابتکارات آموزشی یا تحصیلی در نظر گرفت که ارائه دهنده مباحث یادگیری، ارتباطات و تعاملات درسی از طریق واسط تکنولوژی هستند [33].

۱-۶-۳- نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی^۳

نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی سامانه ای است که در آن، داده ها در قالب یک سیستم همجوار هستند، فرایند این نظام غیر پیچیده و قابل گسترش است و مدیریت چنین نظامی ساده تر و انعطاف پذیرتر است [32]. در اصل نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی، رویکردی است که بر اساس آن، هدف دانشگاه و موسسه آموزش عالی الکترونیکی، رشد قابلیت های لازم، هماهنگی برنامه ها با تحولات زمان، ضرورت های اجتماعی و فرهنگی نوین عصر اطلاعات و ارتباطات، لزوم آمادگی های لازم متناسب با نیازهای قرن بیست و یکم و تقاضای عمومی برای آموزش و پرورش مادام العمر است. در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی سخن از در هم آمیختن، تلفیق کردن و وحدت یادگیری است. در نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی، ربط دادن و در هم آمیختن محتوای کاری، در راستای معنادار بودن مطلب در ارتباط با زندگی طبیعی و انسجام و پایدار بودن یادگیری است. لذا، نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی عبارت است از نظامی که جهت ایجاد یادگیری مداوم، منجر به رشد قابلیت های مورد نیاز در طول زندگی فرد می گردد [۸۱].

۱-۶-۴- موسسه آموزش عالی مهرالبرز^۴

موسسه آموزش عالی مهرالبرز به همت جمعی از مدیران مجرب و اساتید متخصص حوزه های مدیریت و فناوری اطلاعات کشور پس از دو سال کار تحقیقاتی و مطالعاتی در سال ۱۳۸۴ با دریافت موافقت قطعی خود از شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم و تحقیقات، به عنوان نخستین موسسه آموزش عالی الکترونیکی غیر دولتی جمهوری اسلامی ایران فعالیت خود را آغاز نموده است. دانشگاه مهرالبرز با هدف فراهم آوردن امکانات آموزشی دانشگاهی با بهره گیری از فناوریهای نوین برای کلیه علاقه مندان به یادگیری تاسیس شده و

^۱ synchronous

^۲ asynchronous

^۳ Integrated E-learning System

^۴ Mehralborz University

در نظر دارد در راستای تامین نیازمندیهای حرفه ای جامعه با عنایت به چشم انداز کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه اقتصادی-اجتماعی کشور اقدام نماید.

۷-۱- خلاصه فصل اول

در این فصل، ابتدا مقدمه، بیان مسئله و ضرورت و اهمیت پژوهش بیان گردید. هدف از این پژوهش که شناسایی و تعیین فاکتورهای کلیدی موفقیت نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی در دانشگاه مهرالبرز است و اهداف فرعی و فرضیات پژوهش بیان گردید و تعریفی از متغیرهای کلیدی پژوهش که عبارتند از فاکتورهای کلیدی موفقیت، یادگیری الکترونیکی، نظام یکپارچه یادگیری الکترونیکی و موسسه آموزش عالی مهرالبرز ارائه گردید. در نمودار زیر خلاصه ای از مسائل بیان شده در فصول یک تا پنج پژوهش آورده شده است.

شکل ۱-۱- مراحل کلی انجام پژوهش

